

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:

1.Pf.20.358/2023/10/I.

A felperes:

felperes

felperes címe

A felperes képviselője:

Dr. Biczó László Ügyvédi Iroda

jogi képviselő címe

Az alperesek:

II. rendű alperes II. rendű

II. rendű alperes címe

Az alperesek képviselője:

Mátrai Mihály Ügyvédi Iroda II. rendű alperes képviseletében

jogi képviselő címe

A per tárgya:

ajándék visszakövetelése

Az elsőfokú bíróság:

Balassagyarmati Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

27.P.20.183/2022/33.szám

A fellebbezést benyújtó fél:

felperes, I. és II. rendű alperes

Részítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a keresetet a II. rendű alperes vonatkozásában elutasító és a perköltségre vonatkozó rendelkezések tekintetében helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a II. rendű alperesnek 500.000 (ötszázezer) forint + áfa másodfokú perköltséget.

A részítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] A részítélet szempontjából jelentős tényállás szerint 2014. május 7. napján a felperes és az I. rendű alperes ajándékozási szerződést kötött számos, helység és helység1 településeken található ingatlan vonatkozásában, amellyel a felperes ezeket az ingatlanokat az I. rendű alperesnek ajándékozta.

[2] Ugyanezen a napon a felperes és a II. rendű alperes között is ajándékozási szerződés jött létre, egyéb ingatlanok mellett, a helység 0113/8 hrsz., helység 0125 hrsz.,

helység 0151 hrsz., helység 0153 hrsz., helység 0186/10 hrsz., helység 0299 hrsz. és helység 0300 hrsz. alatti ingatlanokra.

[3] Az ajándékozási szerződés 2.) pontja szerint a felperes a megjelölt ingatlanokat anyjának ajándékozta. A szerződés 4.) pontja alapján a felek megállapodtak abban, hogy az ajándékozó az ajándékozás tárgyát képező ingatlanokon és ingatlanhányadokon 10 évre haszonélvezeti jogot alapít.

[4] Mindkét ajándékozási szerződést személy ügyvéd (cím) készítette és ellenjegyezte Helyen 2014. május 7-én.

[5] A felperes és szüleinek viszonya 2020-ban megromlott.

[6] A felperes kereseteiben az I. és a II. rendű alperest annak tūrésére kérte kötelezni, hogy a megjelölt ingatlanok vonatkozásában tulajdonjogát „ajándékozás visszakövetelése” jogcímén az ingatlan-nyilvántartásba 1/1 tulajdoni arányban bejegyezzék.

[7] Keresetei jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:237. § (3) bekezdését jelölte meg.

[8] Előadta, hogy 2009-től magas vérnyomásban szenved, 2007-ben szívritmuszavart állapítottak meg nála, 2010-ben bal pitvari hipertrófiával diagnosztizáltak és a vastagbeléről többször polipot távolítottak el, illetve prosztata problémákkal is küzdött. A meglévő és folyamatosan jelentkező új egészségi problémái miatt súlyosan szorongott. A szorongás, állandó betegségtudat és a folyamatosan fellépő egészségi problémák következtében az az érzése alakult ki, hogy hamarosan meg fog halni. Megkérte ezért a szüleit, hogy ápolják, támogassák őt az egészségi állapotára tekintettel. Az alperesek biztosították őt a támogatásukról, ezért a segítségükkel számolva 2014-ben elajándékozta nekik a perbeli ingatlanokat azzal a feltevéssel, hogy a szülei gondoskodására számíthat.

[9] Az ajándékozási szerződés megkötése után az alperesek eleinte támogatták, gondoskodtak róla, hogy a megfelelő orvosi ellátást megkapja. A támogatás az idő elteltével azonban teljesen abbamaradt, az egészségének romlása ellenére sem számíthatott a szülei segítségére. 2018-ban a tüdeje bal feléből 10%-ot egy jóindulatú daganat miatt eltávolítottak. Az alperesek sem az onkológiai vizsgálatok alatt, sem a daganat eltávolítása után nem támogatták őt, a műtét után meg sem látogatták. Közöttük a kapcsolat megromlott, az a feltevés tehát, amelyre hivatkozva az ajándékot adta, véglegesen meghiúsult.

[10] Az alperesek a keresetek elutasítását kérték. Előadták, hogy a felperes a keresetlevélben pontosan ki nem fejtett elvárást, feltevést sem a szerződéskötéseket megelőzően, sem a szerződések aláírásakor nem adott elő. Arról, hogy ilyen rossz mentális, pszichés állapotban van, a testvéreit, szüleit a keresetét megelőzően korábban, illetve az ajándékozáskor nem tájékoztatta, segítséget, gondoskodást tőlük nem kért. A felperessel nem szakították meg a kapcsolatot, az elvárható, a felperes egészségének megőrzéséhez szükséges segítséget, támogatást, gondoskodást – különösen a felperes ezirányú kérésére – bármikor nyújtanák. A felperes négy gyermeke közül kettő nagykorú, amennyiben ápolásra lenne szüksége, nem feltétlenül az idős szüleitől venné azt igénybe.

[11] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította.

[12] Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. és II. rendű alpereseknek együttesen 1.270.000 forint perköltséget.

[13] Ítéletének indokolásában alkalmazott jogszabályként idézte a Ptk. 6:237. § (3) bekezdését.

[14] Abból indult ki, hogy az ajándék visszakövetelésére téves feltevés címén csak akkor kerülhet sor, ha a visszakövetelés alapjául szolgáló feltevést az ajándékozó kifejezetten vagy legalább a megajándékozott által kétséget kizáróan felismerhető módon kinyilvánítja. E

körben elsősorban az ajándékozás időpontjában fennállott, és az ajándékozó szándékát döntően meghatározó kíváncsiságot kell bizonyítani, ami nem azonosítható az ajándékozó általános erkölcsi elvárásaival.

[15] A felperes nem bizonyította, hogy feltevése az ajándékozás idején fennállt, azt az alperesekkel közölte, továbbá azt sem, hogy e feltevés nélkül az ajándékozásra nem került volna sor, illetve, hogy a feltevés véglegesen megdőlt. A felperes úgy nyilatkozott, hogy 2014-ben azért ajándékozta a szüleinek az ingatlanokat, mert azt szeretete volna, hogy a vagyona jó kezekbe kerüljön, és ekkor még nem akarta, hogy az ingatlanok a gyermekeié legyenek, mert ahhoz túl fiatalnak tartotta őket. Az ajándékozás oka volt az is, hogy alpolgármesterként ne kelljen terjedelmes vagyonynyilatkozatot tennie.

[16] Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a felperes – bár hivatkozott a II. rendű alperes „súlykolására”, amely szerint mindenképpen szülei fogják ápolni, megvédeni őt – maga sem állította, hogy közölte az alperesekkel az ajándékozásra indító feltevését, miszerint a szülei állapota rosszabbodása esetén támogatni fogják, gondoskodni fognak róla.

[17] Okfejtése szerint az ajándékozaskor fennálló feltevés fennállásának bizonyítása esetén sem lenne megállapítható, hogy a feltevés véglegesen megdőlt. A felperes nyilatkozata szerint az ápolás arra az esetre vonatkozott volna, amikor már magatehetetlen lesz, ilyen állapotba azonban nem került. Az alperesek azt állították továbbá, hogy – bár semmilyen feltevést nem közölt velük a felperes –, amennyiben szüksége lenne rá, ők ápolnák, gondoskodnának róla. Az elsőfokú bíróság nem tartotta életszerűnek, hogy a felperes az idős szüleitől, nem pedig gyermekeitől vagy a testvéreitől számított volna ápolásra, gondozásra arra az esetre, ha magatehetetlen állapotba kerül.

[18] A tanúk meghallgatására irányuló bizonyítási indítványokat szükségtelennek tartotta és elutasította, figyelemmel az ajándékozás okai tekintetében a felperes személyes meghallgatása során előadottakra.

[19] Megítélése szerint a per érdemi eldöntése szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a felperes családi beszélgetések alkalmával mit mondott az általa állított feltevésről és annak az alperesekkel való közléséről a meghallgatni kért tanúknak. Az alperesek pedig úgy nyilatkoztak, hogy ilyenről ők senkivel, így a felperesek által megjelölt tanúkkal sem beszéltek. Emellett a felek egybehangzó nyilatkozata alapján a szerződés megkötésekor a szerződő feleken és a szerződést ellenjegyző ügyvéden kívül más nem volt jelen, így a szerződéskötéskor elhangzottakról a tanúknak közvetlen tudomásuk nem lehetett. Az alperesek a szerződést ellenjegyző ügyvéd számára a titoktartási kötelezettség alóli felmentést nem adták meg, az ügyvéd meghallgatására ez okból sem kerülhetett sor. A felperes azonban a személyes meghallgatása során maga sem állította, hogy a szerződéskötés során az alperesek tudomására hozta volna az általa állított feltevést. A felperes a tárgyalás berekesztésére való figyelmeztetést követően hivatkozott rá, hogy ő beszélt az ügyvéddel, aki azt mondta, hogy tanú3 és tanú2 is ott voltak a szerződéskötéskor, ezt azonban a felek korábbi egybehangzó előadása cáfolja.

[20] Az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. §-a alapján rendelkezett a perköltség viseléséről. Az alpereseknek a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: Ükr.) 3. § (2) bekezdése alapján számított perköltségét a (6) bekezdés alkalmazásával mérsékelte és azt a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenység – az ellenkérelem készítése, három tárgyaláson való jelenlét, írásbeli nyilatkozat készítése – figyelembevételével mérlegeléssel 1.000.000 forint + áfa összegben állapította meg.

[21] Az elsőfokú ítélet ellen a felperes, valamint az I. és II. rendű alperes fellebbezett.

[22] A felperes fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatását kérte a keresetei szerinti tartalommal, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra új határozat hozatalára utasítását indítványozta. Kérte az alperesek perköltségben marasztalását is.

[23] Előadása szerint az elsőfokú bíróság ítélete az eljárási és az anyagi jogi szabályokat is sérti.

[24] Az elsőfokú bíróság megsértette az anyagi pervezetéssel kapcsolatos, a Pp. 237. § (1) és (4) bekezdése szerinti kötelezettségeit, kérdéssel, nyilatkozattételre felhívással nem oldotta fel a felperes személyes előadása és a jogi képviselője nyilatkozata közötti azon ellentmondást, hogy tanú3 és tanú2 jelen voltak-e az ajándékozási szerződés megkötésekor.

[25] Idézte az egyes tárgyalásokon személyesen tett nyilatkozatait és azokból arra következtetett, hogy a 2023. április 4-i tárgyaláson elhangzott előadása alapján a személyes nyilatkozatai egymásnak nem mondanak ellent. Először úgy nyilatkozott, hogy nem emlékszik az aláírás körülményeire, majd miután kiderült, hogy az alperesek hozzájárulásának hiánya miatt a szerződést ellenjegyző ügyvédet nem hallgatja meg a bíróság, felvette vele a kapcsolatot a perben releváns ténnyel összefüggő információ beszerzése érdekében. E körben jóhiszeműen járt el, önhibáján kívül nem tudott korábban nyilatkozatot tenni a szerződés aláírásának körülményeiről, az új tényállítását ezért az elsőfokú bíróság jogszabálysértő módon nem vette figyelembe.

[26] Az alperesek sem tudtak egyértelmű nyilatkozatot tenni a szerződéskötés valamennyi körülményéről. Csupán előadták, de nem bizonyították, hogy a szerződéskötéskor a feleken és az ügyvéden kívül más nem volt jelen. A jogi képviselője a 2023. február 2-án tartott tárgyaláson tanú1 és szülei, tanú3 és tanú2 tanúk vonatkozásában azt adta elő, hogy „ők nem voltak ott a szerződéskötéskor”, amit az elsőfokú bíróság ítéletében végül az alperesekével egyező nyilatkozatként értékelte. Az elsőfokú bíróság azért utasította el a tanúbizonyítási indítványait, mert megállapította, hogy a szerződés aláírásakor a felek egybehangzó nyilatkozata szerint a tanúk nem voltak jelen. E körben az első fokon eljáró bíróság az anyagi pervezetéssel összefüggő kötelezettségét megszegte, ez pedig az ügy érdemi elbírálására kihatott.

[27] Az elsőfokú bíróság a személyes meghallgatásából egyes részeket kiemelve, míg másokat figyelmen kívül hagyva jutott arra a következtetésre, hogy az ajándékozás nem a betegségére, haláltudatára tekintettel, az ápolás, gondozás érdekében történt. A személyes meghallgatása során előadott tényállításokat az elsőfokú bíróság nem értékelte és nem vette megfelelően figyelembe az ítélet meghozatala során, ezzel szemben az alperesek által előadottakat tényként fogadta el, erre vonatkozó bizonyítás lefolytatása nélkül. Álláspontja szerint ezzel az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 2. § (2) bekezdését és 345. § (helyesen: 346. §) (5) bekezdésének rendelkezését.

[28] A személyes meghallgatása során egyértelműen előadta, hogy azzal a feltevessel ajándékozott, hogy a gyógyíttatása érdekében az alperesek őt támogatni fogják. Erről az alperesek is tudtak. Az ajándékozási szerződésben a feltevés nem került rögzítésre, mivel bízott a szüleiben, egyébként is a legegyszerűbb és leggyorsabb módszerrel kívánta az ingatlanokat átruházni. Ezeket az előadásait az elsőfokú bíróság jogszabálysértő módon nem vette figyelembe.

[29] Hangsúlyozta, hogy a személyes meghallgatása során részletes előadást tett az alperesekkel megromlott viszonyára, és az I. rendű alperes is úgy nyilatkozott, hogy ő a „legádázabb ellensége lett”. Ezek a tények alátámasztják, hogy feltevése véglegesen megghiúsult, és az alperesek állításával ellentétben nem számíthat a támogatásukra és

gondozásukra, ahogyan azt a 2018-as betegsége alkalmával tanúsított magatartásuk is igazolja.

[30] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság tanú4, tanú5, tanú6, tanú7, tanú1, tanú3 és tanú2 tanúk meghallgatását jogszabálysértő módon mellőzte. A tanúbizonyítási indítványai az ajándékozáskor meglevő feltevés – a felperes pszichés és egészségi állapota és az a cél, hogy szülei gondoskodjanak róla – és a feltevés végleges meghíúsulása bizonyítására szolgáltak. A bizonyítási kötelezettség e körben őt terhelte, a jogvita elbírálása szempontjából a felajánlott bizonyítás szükséges volt. Az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 2. § (2) bekezdése szerinti kérelemhez kötöttség elvét és a 276. § (5) bekezdését.

[31] Az alperesek biztosították, hogy szükség esetén a segítségére lesznek, róla gondoskodni fognak. Ennek tudatában az alpereseknek ajándékozta a per tárgyát képező ingatlanokat.

[32] A feltevése meghíúsult, ugyanis szülei az ajándékozási szerződés megkötése után csak rövid ideig támogatták, egészségének romlása ellenére sem számíthatott a segítségükre. Az alperesek a 2018-ban végzett súlyos tudoműtése után sem látogatták meg, velük a kapcsolat ezután teljesen megszakadt. A per során az alperesek az általa előadottakat vitatták, így a feltevés megléte, és az alpereseknek arról való ismerete, valamint a feltevés végleges meghíúsulása bizonyítási kérdésnek minősült, a felek ellentétes állításai miatt.

[33] Az I. és II. rendű alperes fellebbezésükben az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezésének megváltoztatását és a nekik járó elsőfokú perköltség (ügyvédi munkadíj) összegének 5.334.000 forintra (4.200.000 forint + áfa) történő felemelését kérték. Kérték továbbá a felperes másodfokú perköltségben marasztalását.

[34] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság az Ükr. rendelkezéseit megsértve, a pertárgyérték után az Ükr. 3. § (2) bekezdés c) pontja szerint irányadó 4.200.000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjat, fel nem tárt állítólagos bírói mérlegeléssel, indokolás nélkül, kevesebb, mint a negyedére csökkentve határozta meg.

[35] A mérsékelt ügyvédi munkadíj összege sem a pertárgy értékével, sem a jogi képviselő ahhoz igazodó, vagyoni felelősségvállalása mellett ténylegesen elvégzett, körültekintő és magas színvonalú ügyvédi munkájával, idő- és költségráfordításával nincs arányban.

[36] Az elsőfokú bíróság az ügyvédi munkadíj meghatározásakor a pertárgy értékét (a visszakövetelt, összesen közel 120 ha alapterületű, 166 termőföld ingatlan 180.000.000 forintos értékét) figyelmen kívül hagyta, annak összege még a lerótt illeték összegét sem éri el.

[37] Joggyakorlat és jogszabály kutatással, jogirodalmi állásfoglalások és a Kúria joggyakorlatának áttekintésével, a felperes által egészségi állapota tekintetében előadottak és a hivatkozott orvosi dokumentációk miatt felmerülő szakorvosi konzultációkkal, a történeti tényállás feltárásával, a keresettel visszakövetelni szándékolt 166 ingatlan áttekintésével, azonosításával, az érintettekkel történő többszöri egyeztetésekkel, a peres iratok elkészítésével, egyeztetésével, benyújtásával, illetve az ellenérdekű fél beadványainak és a bíróság végzéseinek, illetve tárgyalási jegyzőkönyveinek átvételével, feldolgozásával, az idősebb korú alperesekkel történő ismertetésével, megnyugtatóssal és a tárgyalásokon történő „jelenlétén”, aktív részvételen felül az azokra történő utazással és az azokra történő készüléssel együtt az érdemi tárgyalás berekesztéséig ténylegesen mindösszesen 64,4 ügyvédi munkaóra merült fel.

[38] A munkaórák után nettó 28.000 forint összegű ügyvédi órabér alapulvételével, még időalapú, megbízási szerződés szerinti ügyvédi munkadíj felszámítása esetén is legalább 1.803.200 forint + áfa összegű perköltségigényt támaszthatnának.

[39] A pertárgy értékéhez igazodó és ekként felszámított ügyvédi munkadíj összegét a bíróság az Ükr. 3. § (6) bekezdés szerint kizárólag csak indokolt esetben mérsékelheti, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel, amely esetben a bíróság döntését részletesen indokolni is köteles. Ennek a kötelezettségének az elsőfokú bíróság nem tett eleget.

[40] A felperes fellebbezési ellenkérelmében fenntartotta a fellebbezésében foglaltakat, kérte továbbá az elsőfokú ítélet perköltség vonatkozásában történő helybenhagyását. Kérte az alperesek perköltségben marasztalását.

[41] Előadta, hogy a Pp. és azzal összefüggésben az Ükr. alapvetően két konstrukciót tartalmaz a perköltség felszámítására. Az első eset, hogy a fél – adott esetben költségjegyzék alkalmazásával – tételesen felszámíthatja a megbízási szerződésben kikötött munkadíj és készkiadások együttes összegét. Az ügyvédi költség igazolására a kialakult bírói gyakorlat értelmében a tárgyalás berekesztéséig rendelkezésre kell bocsátani a megbízási szerződést, vagy az ügyvédi munkadíjról a fél részére kiállított számlát.

[42] A jelen esetben – az alperesek hivatkozása szerint – létrejött megbízási szerződés alapján az alperesek 28.000 forintos óradíjjal számítva 1.803.200 forint + áfa perköltségre tarthattak volna igényt. Az alperesek azonban az elsőfokú eljárásban a kifejtett ügyvédi tevékenységről tételes kimutatást nem terjesztettek elő, költségjegyzéket, megbízási szerződést vagy egyéb okiratot nem csatoltak, saját választásuk alapján jogszabályhelyre történő utalással, az Ükr. 3. § (2) bekezdés c) pontja alapján számították fel a perköltséget.

[43] A Pp. 82. § (3) bekezdése értelmében pedig a felszámítani elmulasztott költség a fél javára nem vehető figyelembe, azaz a felszámítás hiánya a másodfokú eljárásban sem pótolható, ezért az alperesek által a fellebbezéshez csatolt tevékenységek kimutatást, valamint az alperesek e körben tett tényelőadását (megbízási szerződés szerint felszámolható összeg, elvégzett feladatok és azok mélysége) figyelmen kívül kell hagyni.

[44] Érvelt azzal is, hogy az Ükr. 3. § (2) bekezdés a) pontja a pertárgy értéktől függően meghatározza az ügyvédi munkadíj összegét. A hivatkozott szakasz (6) bekezdése ugyanakkor diszkrecionális jogkörben lehetőséget ad arra a bíróságnak, hogy indokolt esetben azt mérsékelje. A mérlegelés során a bíróság – tételes kimutatás, illetve erre vonatkozó tényelőadás hiányában – a rendelkezésére álló információk alapján tud döntést hozni a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységről. Így az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az ellenkérelem és az írásbeli nyilatkozat elkészítése (összesen két perirat), valamint a három tárgyaláson való személyes jelenlét alapján az Ükr. 3. § (2) bekezdés c) pontja szerint felszámított összeg eltúlzottnak tekinthető.

[45] Álláspontja szerint az ügyvédi munkadíj körében olyan szubjektív tevékenység, mint az idős alperesek megnyugtatása egyébként sem lehetne felszámítható.

[46] Megjegyezte, hogy az irányadó joggyakorlat alapján – figyelemmel a jogalkotói szándékre – a kiemelkedően nagy pertárgyértékű ügyekben sem ítéltető meg az ügyvédi munkadíj olyan magas összegben, hogy az a feleket a bírósághoz való fordulás, illetve a jogorvoslat jogának gyakorlásában korlátozza, illetve a pervesztes felet anyagilag ellehetetlenítse, másrésről pedig sértse a társadalom értékítéletét.

[47] Az I. és a II. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelmükben a perköltségre vonatkozó rész kivételével az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes perköltségben marasztalását kérték.

[48] Álláspontjuk szerint az elsőfokú ítélet megállapításai, jogi következtetései – a perköltség összegének általuk is támadott meghatározásán felül –, az irányadó anyagi, és eljárási szabályokra figyelemmel helytállóak és megalapozottak. Az elsőfokú bíróság a tényállást a szükséges mértékben feltárta, abból érdemben helyes jogi következtetésekre

jutott. A rendelkezésre álló okiratok tartalmát, a felek személyes meghallgatáskor elhangzott nyilatkozatait, a felperes önmagának többször ellentmondó előadásait helytállóan értékelte, a tanúk meghallgatása iránti bizonyítási indítványok mellőzésére a Pp. előírásainak megfelelően került sor.

[49] A felperes a perben megtartott három tárgyaláson mindvégig személyesen is aktívan, cselekvően részt vett. Az iratanyag tartalma teljesen nyilvánvalóvá teszi, hogy a perfelvétel lezárultáig, illetve a tárgyalás berekesztéséig valójában milyen tartalmú – egybehangzó, illetve (ön)ellentmondó – nyilatkozatok hangoztak el, akár a tárgyalásokon, akár az írásbeli beadványokba foglaltan a felek, illetve a felperes részéről.

[50] A felperes nem tárta fel azt az ellentmondást, hogy ápolásáért cserébe miért kellett volna bármilyen juttatást nyújtani szülei részére illetve, hogy az általa előadott kiemelt anyagi lehetőségei mellett szülei részéről az elajándékozott földek nyújtotta „fedezetre” miért lenne szükség egészségi ellátásainak finanszírozásához. Az az ellentmondás sem tisztázott, hogy tíz évig a felperes haszonélvezetével terhelt ingatlanok milyen fedezetet nyújthattak volna, és egy halálfelelemmel küszködő ajándékozó miért tartja fenn magának a haszonélvezeti jogot.

[51] A szerződéskötéskor jelenlévő személyek tekintetében a felek a perben teljesen egybehangzóan nyilatkoztak. Az alperesek e körben tett tényállításait (miszerint kizárólag a felek és az okiratszerkesztő ügyvéd volt jelen) a perfelvétel lezárultáig a felperes nem vitatta, míg személyes jelenlétében jogi képviselője útján e tényállítást a második tárgyaláson, a perfelvétel lezárását megelőzően kifejezetten és egybehangzóan meg is erősítette.

[52] Az alperesek utaltak a Pp. 214. § (1) és (2) bekezdéseiben és a Pp. 4. § (3) bekezdésében foglaltakra és azt hangsúlyozták, hogy a jogi képviselővel eljáró felperes új, a korábbtól eltérő, – magának tulajdonított – tény nem állított, így pedig a Pp. 214. § (3) és (4) bekezdése rendelkezéseinek megfelelés esetleges vizsgálata is közömbös.

[53] A felperes személyesen, közvetlenül a tárgyalás berekesztésére történő figyelmeztetést követően (feltehetően nem egyeztetve erről képviselőjével) mindössze annyit adott elő, hogy a szerződéseket ellenjegyző, a titoktartási kötelezettsége alól fel nem mentett ügyvéd egy nappal a tárgyalás előtt az aláírás körülményei tekintetében a korábbiaknak és az okiratok tartalmának is ellentmondó tájékoztatást adott állítólag számára. Ennek a tájékoztatásnak a tartalmát, illetve az esetleges önhiba hiányát a felperes nem bizonyította, illetve valószínűsítette.

[54] Hivatkoztak arra is, hogy a felperes egyetlen tanúbizonyítási indítványa tekintetében sem jelölte meg a Pp. előírásainak megfelelően, hogy az adott tanút konkrétan melyik tényállításának bizonyítására kéri meghallgatni, illetve, hogy mi a konkrét tényállítása.

[55] A felperes általuk idézett nyilatkozata alapján arra mutattak rá, hogy a felperes képviselője elismerte, hogy egyeztetett a kitalált narratívát megtámogatni kívánó tanúkkal, erre tekintettel a megjelölt személyektől elfogulatlan, befolyásolásmentes tanúvallomás nem várható. A perfelvétel lezárultáig sem sikerült tisztázni, hogy melyik tanúk kivel voltak kapcsolatban, és vallomásuk a felperes mely tényállításának alátámasztására alkalmas.

[56] A felperes a tanúk idézhető lacímének bejelentésére szolgáló nyomtatványon jelölte meg előadása szerint a bizonyítani kívánt tényeket. E nyilatkozatával elismerte, hogy bizonyítási indítványait nem a Pp. előírásainak megfelelően terjesztette elő. A nyomtatványokat, illetve egy részüket a perfelvétel lezárása után, az utólagos bizonyítás szabályait sértve terjesztette elő. Az eltérő nyomtatványon előadottak a Pp. szabályai értelmében hatálytalanok. Az elsőfokú bíróság jogszerűen mellőzte a bizonyítás elrendelését, hiszen, ha a bizonyítási indítványt a fél nem a törvényben foglaltaknak megfelelően terjeszti

elő [Pp. 276. § (4) bekezdés], vagy az a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen [Pp. 276. § (5) bekezdés], a bizonyítás elrendelése mellőzhető.

[57] A II. rendű alperes bejelentése alapján a Fővárosi Ítéltábla hivatalból vizsgálta az I. rendű alperes perbeli jogképességét. A Belügyminisztérium személyiadat- és lakcímnnyilvántartása, mint a Pp. 112. § szerinti, közhiteles nyilvántartás adatainak lekérdezése alapján megállapítható, hogy az I. rendű alperes 2023. augusztus 11-én elhunyt. Erre tekintettel az 1.Pf.20.358/2023/8. számú végzésével megállapította, hogy az eljárás a felperes és az I. rendű alperes közötti részében 2023. augusztus 11-től az I. rendű alperes jogutódjának perbevonásáig félbeszakadt, a per a felperes és a II. rendű alperes között folytatódik. Ennek megfelelően a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletnek a keresetet a II. rendű alperes vonatkozásában elutasító rendelkezését bírálta felül.

[58] A fellebbezés alaptalan.

[59] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést a Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján tárgyaláson bírálta el. A felülbírálat során a Pp. 380. §-ában megjelölt, az elsőfokú ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére okot adó körülményt nem észlelt, mindezek alapján – az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányuló fellebbezési kérelmekre tekintettel – a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján az ügy érdemében döntött. A felülbírálati jogkörét a Pp. 370. § (1) bekezdésének megfelelően a fellebbezési kérelmek és ellenkérelem korlátai között gyakorolta.

[60] A felperes a megváltoztatást, illetve a hatályon kívül helyezést célzó jogorvoslati kérelmét ugyanazokra az indokokra alapozta. Azokat megvizsgálva a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy sem az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének (Pp. 381. §), sem a megváltoztatásának nincs helye.

[61] Az elsőfokú bíróság nem sértette az eljárási szabályokat, az elsőfokú eljárás megismétlése vagy kiegészítése szükségtelen. A felperes által állított szabálysértések – még megvalósulásuk esetében sem – adnak alapot a hatályon kívül helyezésre, mert az anyagi pervezetés és a bizonyítás állított esetleges hiányosságai a másodfokú eljárásban is orvosolhatóak lennének.

[62] A felperes fellebbezésében azt állította, hogy az elsőfokú bíróság megsértette az anyagi pervezetéssel kapcsolatos, a Pp. 237. § (1) és (4) bekezdése szerinti kötelezettségét, mivel nem oldotta fel az ő, illetve a jogi képviselője előadása közötti azon ellentmondást, hogy tanú3 és tanú2 jelen voltak-e az ajándékozási szerződés megkötésekor.

[63] A másodfokú bíróság e körben a rendelkezésre álló adatok alapján azt állapította meg, hogy a keresetlevél a szerződéskötés körülményei vonatkozásában előadást, a két személy tanúként meghallgatására vonatkozó indítványt nem tartalmazott.

[64] A felperes a személyes meghallgatása során (27.P.20.183/2022/25. számú jegyzőkönyv, 2022. november 24.) úgy nyilatkozott, hogy a szerződéskötés körülményeire nem emlékszik.

[65] A 2023. február 2-án tartott tárgyaláson az elsőfokú bíróság az alpereseket hallgatta meg személyesen (27.P.20.183/2022/26. számú jegyzőkönyv), a tárgyalás végén a felperes jogi képviselője is nyilatkozott, miszerint a tanúk, tanú3, tanú2 és tanú1 arról tudnak nyilatkozni, hogy a felperes az alperesek tudomására hozta azt a feltevését, hogy állapotának rosszabbodása esetén tőlük támogatást, ápolást vár. A jogi képviselő előadta azt is, hogy a tanúként meghallgatni kért személyek nem voltak jelen a szerződéskötéskor, de magáról az ügyletről családi beszélgetésekből tudtak. Így szereztek tudomást arról is, hogy a felperes feltevése (állapotrosszabbodás esetén majd támogatják őt, gondoskodnak róla) miként hiúsult meg.

[66] A felperes személyesen úgy nyilatkozott, hogy a meghallgatni kért személyeknek az alperesek beszéltek a szerződéskötésről, meghallgatásukat annak tisztázására kérik, hogy az alperesek mit mondtak. Ezen a tárgyaláson az elsőfokú bíróság a perfelvételt lezárta. A perfelvétel lezárásáig a felperes és jogi képviselője tényelődásai között ellentmondás nem merült fel.

[67] Jelentőséget kell tulajdonítani annak, hogy a felperes azokat a tényeket, amelyeket a jogvita megítélése szempontjából relevánsnak tartva a bíróság elé tár, a valóságnak megfelelően köteles előadni. A bíróság anyagi pervezetése a tényelődásra olyan módon terjedhet ki, hogy ez utóbbi a kereset következetessége szempontjából megfelelően értékelhető legyen. A Pp. 237. §-ban foglalt rendelkezés arra vonatkozik, hogy a bíróság a jogvita ténybeli és jogi vonatkozásait kimerítően tisztázza, a homályos vagy hiányos tényállításokat, illetőleg az előadottakhoz képest nem értelmezhető vagy félreérthető jogi állításokat a felekkel megvitassa. A tények előadása és a jogállítás, valamint a bizonyítékok rendelkezésre bocsátása kizárólag a felek feladata. A felek nyilatkozatainak tisztázására irányuló pervezetés nem eredményezhet az eredetileg előadottak tartalmával ellentétes előadásokat és kérelmeket.

[68] Az elsőfokú bíróság pervezetése a Pp. szabályainak megfelelt, a perfelvétel lezárásáig a felperes és jogi képviselője nyilatkozatai között ellentmondás nem volt, a szerződéskötés körülményeit illetően egyik fél sem hivatkozott arra, hogy annál rajtuk kívül más személyek is jelen lettek volna. A felperes is csupán arra hivatkozott, hogy tanú³ és tanú² az alperesektől hallottak a szerződéskötéshez társuló feltevésről, tanúkénti meghallgatásukat is erre kérte. Ellentmondás a személyes és a jogi képviselő előadása között e vonatkozásban sem volt.

[69] A Pp. 214. § (1) bekezdése szerint az érdemi tárgyalási szakban a bíróság a jogvitának a perfelvétel során meghatározott keretei között folytatja le a bizonyítást és dönti el a jogvitát. A 214. § (3) és (4) bekezdései határozzák meg, hogy a perfelvételt lezáró végzés meghozataláig előadott tényállításhoz képest eltérő vagy további tény állításának – kivételesen – mikor van helye. Erre az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig akkor kerülhet sor, ha a fél olyan tényre hivatkozik, amely önhibáján kívül, a perfelvételt lezáró végzés meghozatala után jutott tudomására, illetve következett be, vagy tudomására jutó, illetve bekövetkező tényre tekintettel válik a per eldöntése szempontjából jelentőssé. A fél az új tényállítást a tény bekövetkezésétől vagy az arról való tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül terjesztheti elő, egyidejűleg köteles a tudomásszerzés időpontját és az önhiba hiányát valószínűsíteni. Ennek hiányában a bíróság azt figyelmen kívül hagyja. A döntését a bíróság legkésőbb az ítéletében köteles megindokolni.

[70] A felperes az utolsó, 2023. április 4-én megtartott tárgyaláson (27.P.20.183/2022/32. számú jegyzőkönyv) nyilatkozott úgy – a szerződést szerkesztő ügyvéd előadására hivatkozva –, hogy a szerződéskötésnél a megjelölt két személy jelen volt. A jelen lévő jogi képviselője útján e körben a tanúk meghallgatására irányuló indítványt nem terjesztett elő (korábbi indítványa a meghallgatásukat arra vonatkozóan kérte, hogy az alperesektől mit hallottak). A felperes új tényállítása vonatkozásában az önhiba hiányát nem valószínűsította.

[71] Az elsőfokú bíróság ítéletében megindokolta, hogy a tanúk meghallgatására vonatkozó indítványnak miért nem tett eleget, ennek körében rámutatott arra is, hogy a felperes a tárgyalás berekesztésére való figyelmeztetést követően hivatkozott rá, hogy ő beszélt az ügyvéddel, aki azt mondta, hogy tanú³ és tanú² is ott voltak a szerződéskötéskor, ezt azonban a felek korábbi egybehangzó előadása cáfolja. Az elsőfokú bíróság eljárása a Pp. 214. §-nak megfelelt, az elsőfokú bíróság a jogvita ténybeli és jogi vonatkozásait kimerítően

tisztázta, a perfelvétel lezárásáig homályos vagy hiányos tényállításokat a felek nem tettek, ennek megfelelően a Pp. 237. §-a szerinti anyagi pervezetés szükségessége sem az elsőfokú eljárásban, sem a fellebbezésben kifejtett indokok alapján a másodfokú eljárásban nem merült fel.

[72] A felperesnek – ahogyan arról az elsőfokú bíróság tájékoztatta – nemcsak azt kellett bizonyítania, hogy mi volt a feltevése a szerződés megkötésekor, hanem azt is, hogy erről az alpereseknek legkésőbb a szerződés megkötésekor tudomása volt, a szerződést ennek ismeretében kötötték meg.

[73] A további, keresetlevélben megjelölt tanú (tanú4, tanú5, tanú6 és tanú7) meghallgatását a felperes a fellebbezési érvelése szerint is arra kérte, hogy a felek között mi vezetett az ajándékozási szerződések megkötésére, milyen a felek viszonya, valamint, hogy a viszony megromlására tekintettel a szerződés megkötésére indító feltevése utóbb megghiúsult.

[74] A jogvita érdemi eldöntése szempontjából jelentősége lehet annak, hogy a felperes és a szülei között a szerződéskötést megelőzően az ajándékozási indító feltevés vonatkozásában mi hangzott el. Az ajándék visszakövetelését ugyanis a Ptk. 6:237. § (4) bekezdése – az egyéb feltételek megléte mellett – akkor teszi lehetővé, ha ez a feltevés a szerződéskötéskor a szerződő felek számára ismert volt. A feltevés nem az ajándékozónak a megajándékozottal szemben fennálló általános erkölcsi elvárásaival azonosítható, hanem olyan, az ajándékozó szándékát döntően meghatározó és a megajándékozott felé is kinyilvánított, számára egyértelműen felismerhető kíváncsi, amely nélkül a szerződés megkötésére nem került volna sor.

[75] A feltevés konkrét kinyilvánítására nemcsak a szerződéskötés időpontjában, hanem azt megelőzően is sor kerülhet, a lényeges elem az, hogy a feleknek a szerződéskötéskor e feltételről tudomással kell rendelkezniük. Erre tekintettel a családi beszélgetések alkalmával elhangzottaknak is jelentőségük lehet a vonatkozásban, hogy fennállt-e a felperes által megfogalmazott és az alperesek által egyértelműen felismert elvárás a szerződés megkötése előtt és a felek ennek ismeretében kötötték-e meg az ajándékozási szerződéseket.

[76] A feltevésnek az ajándékozó és nem a megajándékozott részéről kell fennállnia, a felperes azt ugyanakkor nem állította, hogy az ápolására, gondozására vonatkozó elvárását az alperesek tudomására hozta. Előadása szerint ugyanakkor az ajándékozási több, a szerződésekben fel nem tárt oka is volt (nem akarta, hogy a vagyona a gyerekeiére legyen, nem akart „hosszú vagyonynyilatkozatot” tenni). Az alperesek azon ígérete, hogy a szüleiként bármikor bármiben számíthat rájuk, támogatni, segíteni fogják, a felperes által kinyilvánított, a szerződés feltételeként szabott várákozási, feltevésnek nem tekinthető. A felperes személyes nyilatkozataira tekintettel az elsőfokú bíróság a tanúk meghallgatását a feltevés vonatkozásában okszerűen mellőzte és jutott arra a megállapításra, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a szerződés megkötésekor az általa állított feltevés fennállt, arról az alperesek tudtak, valamint, hogy e feltevés nélkül a szerződés megkötésére nem került volna sor.

[77] Az ajándék visszakövetelésnek további konjunktív feltétele az is, hogy a feltevés, amelyre tekintettel az ajándékot adták, utóbb véglegesen megghiúsult. A bizonyítás kötelezettsége a Pp. 237. § (1) bekezdésének megfelelően e körben is a felperest terhelte, a felperes a tanúk meghallgatását ennek bizonyítására is kérte.

[78] A rendelkezésre álló adatok, a felperes személyes nyilatkozata alapján ugyanakkor a feltevés végleges megghiúsulása nem állapítható meg. A felperes ugyanis – állítása szerint – az ajándékokat azzal a feltevessel adta, hogy az alperesek az állapotának romlása esetén segíteni fogják, gondoskodnak róla, támogatják. Előadta azt is, hogy az

ápolást arra az esetre várta, ha magatehetetlenné válik, ilyen állapot azonban nem következett be. Elismerte azt is, hogy a szülei orvosokat szereztek neki, azokra azonban már nincs szüksége, amióta az élettársával él. Legfontosabb problémája, a halálfélelem, hypochondria megszűnt, jelenleg nagyon jól érzi magát (27.P.20.183/2022/25. számú jegyzőkönyv 6. oldal). A rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan tehát a felperes által állított feltevés alapjául szolgáló körülmény (magatehetetlen állapot, ápolásra szorulás) nem következett be, így a feltevés végleges meghiúsulása sem vizsgálható.

[79] A felperes maga sem hivatkozott olyan állapotra, amely a szülei részéről történő ápolást indokolta volna. A felperes nyilatkozata a megjelölt tanúk meghallgatását a feltevés végleges meghiúsulása vonatkozásában is szükségtelenné teszi, erre tekintettel az elsőfokú bíróság a tanúbizonyítást a Pp. 276. § (5) bekezdésének megfelelően mellőzte.

[80] Az elsőfokú bíróság – a felperes érvelésével ellentétben – a felperes nyilatkozatából az ügy eldöntése szempontjából releváns, az alperesek előadásával összevethető előadásait emelte ki és értékelte, ezzel a Pp 2. § (2) bekezdését és 346. § (5) bekezdését nem sértette meg. A felperes személyes nyilatkozatai voltak azok, amelyek a tanúk meghallgatását szükségtelenné tették, hiszen a felperes által előadott, az ügy szempontjából releváns tények a Ptk. 6:237. § (4) bekezdése szerinti tényállási elemek fennállását cáfolják.

[81] Alapítan a II. rendű alperes fellebbezése is.

[82] A perköltséget az alperesek az Ükr. 3. § (2) bekezdés c) pontja alapján, a pertárgyérték alapulvételével számították fel. Ezen belül tételes – a fellebbezés szerinti – felszámításra nem került sor, az elsőfokú bíróságnak tehát a rendelkezésére álló információk alapján kellett döntenie a perköltség összegéről, amelyet – ha igen tömören is – a feltárható képviselői munkavégzésre tekintettel a (6) bekezdés alapján mérsékelte.

[83] Az utólagos felszámítás az elsőfokú perköltség vonatkozásában figyelembe már nem vehető, az adott esetben pedig az ajándékozással érintett ingatlanok értéke a perköltség megállapítása szempontjából kizárólagos kiindulási pontként nem szolgálhat. Az Ükr. 2. § (3) bekezdés csupán a bíróság által megállapítható munkadíj alsó és felső határát szabja meg, e határok között a bíróság a körülmények mérlegelése alapján határozhatja meg az ügyvédi munkadíj összegét. A magas pertárgyérték nyilvánvalóan magasabb ügyvédi felelősséggel is jár, aminek az ügyvédi munkadíjban is kifejezésre kell jutnia. Ez azonban nem vezethet oda, hogy önmagában a pertárgyérték alapján magas ügyvédi munkadíjat állapítson meg a bíróság, annak mérlegelése nélkül, hogy a jogi képviselő a perben ténylegesen milyen terjedelmű és színvonalú munkát végzett. Az elsőfokú eljárásban rendelkezésre álló adatokból feltárható körülményeket az elsőfokú bíróság okszerűen mérlegelte, annak alapján – az Ükr. 3. § (2) bekezdés c) pontja szerint megállapítható 4.200.000 forint – perköltséget indokoltan mérsékelte 1.000.000 forint + áfa összegűre.

[84] Az alperesek a fellebbezésben a perköltség összegét ugyanazon indokok alapján támadták, az eljárás részleges félbeszakadására tekintettel azonban a felülbírálat csak a II. rendű alperes fellebbezését érintette.

[85] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a keresetet a II. rendű alperes vonatkozásában elutasító rendelkezés vonatkozásában a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján – a Pp. 383. § (4) bekezdése szerint részítélettel határozva – helybenhagyta.

[86] A felperes és a II. rendű alperes fellebbezése a felülbírálattal érintett körben eredménytelenek. A pernyertesség, pervesztesség arányát a másodfokú bíróság a fellebbezési eljárásban 90-10%-ban állapította meg a felperesre terhesebben. A Fővárosi Ítéltábla a felperest a II. rendű alperes részére a Pp. 364. § utaló rendelkezése szerint alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése és az Ükr. 3. § (2) bekezdés c) pontjában, az (5) és (6) bekezdésben

foglaltakra figyelemmel 500.000 forint + áfa (635.000 forint) összegű, ügyvédi munkadíjban megjelenő másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte.

[87] A felperes a keresetlevelében a II. rendű alperes vonatkozásában a pertárgy értékét 92.280.000 forintban határozta meg, a fellebbezési pertárgyérték ezzel megegyezik. A II. rendű alperes részére az Ükr. 3. § (2) bekezdés c) pontja és (5) bekezdése alapján, a pervesztessége arányát figyelembe véve 1.343.700 forint ügyvédi munkadíjban megjelenő másodfokú perköltség lenne megállapítható. Ezt az összeget azonban a (6) bekezdés alapján a Fővárosi Ítéltábla a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel – a fellebbezési ellenkérelem elkészítése, a másodfokú tárgyaláson részvétel – arányban álló munkadíj meghatározása érdekében mérsékelte.

[88] A felperes személyes költségmentessége folytán meg nem fizetett, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdése és 46. § (1) bekezdése alapján számított 2.500.000 forint fellebbezési illetéket a Pp. 95. § (1) bekezdésében, 101. § (1) bekezdésében és a 102. § (1) bekezdésében, valamint a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésében szereplő rendelkezések alapján az állam viseli.

[89] A másodfokú bíróság az illeték viseléséről azért nem rendelkezett, mert az Itv. 40. § (1) bekezdése alapján, ha a fél egy eljárásban egy jogviszonyból eredő több igényét vagy több jogviszonyból eredő igényeit érvényesíti, az eljárás tárgya értékének megállapításakor – a járulékok figyelmen kívül hagyásával – az előterjesztett igények együttes értékét kell figyelembe venni. E rendelkezésnek megfelelően a fellebbezés illetéke a teljes, az I. rendű alperessel szemben is előterjesztett igények szerinti pertárgyértékhez igazodik, az a 46. § (1) bekezdése értelmében a teljes perbeli igény vonatkozásában legfeljebb 2.500.000 forint.

Budapest, 2023. november 9.

Dr. Kovács Helga s.k.
a tanács elnöke

Dr. Kovács Éva s.k.
előadó bíró

Dr. Mózsik Tímea s.k.
bíró